

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dné vsacega mesca na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XIX.

V Ljubljani 20. listopada 1866.

List 33.

Prestave naj lepših himen sv. cerkve.

Poslovenuje J. Bilc.

„Gloria laus.“*)

Slava, čast in molitev naj bo Ti, kralj Kristus Zveličar,
Ki Ti je blaga mladost vpila Hosana svetó.**)

Kralj si Ti Izraelov, Davida blaga mladika,
Ki v iménu Bogá bližáš se, blaženi Kralj!

Slava itd.

Družba nebeška v višavah hvalne Ti pesme prepeva,
Ž njo vmerljivi naš rod, in kar stvarjeno je.

Slava itd.

Narod hebrejski hití Ti nasproti z vejami palme,
Glej, pred Tabo tud mí s prošujami, s himnami smo.

Slava itd.

Oni so pred terpljenjem darvali Ti hvalne darila;
Mi Ti vladarju damo pesmi slavilne za dár.

Slava itd.

Oni so bili Ti všeč, prijetna tud naša pobožnost
Naj Ti bo, vsmiljeni kralj! — dobro Ti ljubo je vse.

Pange lingua!

Pevaj jezik!

Pevaj jezik pesem blago
V čast telesa rešnjega;
Slavi tudi kri predrago,
Ki jo dal za greh svetá,
In prelil je zadnjo srago,
Sad telesa čistega.

Čista deva porodila
Nam resnico večno je.
Ta pri nas se je mudila,
Z navki grela nam sercé.
Ko je tek svoj dopolnila,
Čuden nam spomin dajé.

Ko večer poslednji pride,
Ko se zadnji dan mračí,
Z družbo se učencev snide,
Da postavo dverši.
Sveta groza jih obide:
Sebe — hrano jim delí.

Glej, meso-beseda: pravi
Kruh zdaj spremeni v mesó,
In s pijače kri napravi,
Moti se okús, oko:
Vendar vera terdna zdrávi
In krepča serce zvestó.

Ker skrivnost je tukaj taka,
V prahu človek naj klečí;
In podoba stara vsaka
Pred resnico naj beží.
Vera naša skali enaka
Priča naj, kar čut taji.

Čast in slava razodeva
Naj se Očetu Večnemu;
Čast in slava naj odmeva
Sinu Njega ljubemu;
Čast in slava naj se peva
Duhu trikrat svetemu.

„Vexilla regis.“

Zastava kralja kaže se,
Blišči se križeva skrivnost,
Na njem živót je vmorjen bil,
Rodila smert življenje je.

Hudobnih del prebridki nož
Mu grozne rane je zadál,
Da bi oprala madeže,
Iz nje teče voda, kri.

Kar David v svetih pesmih pel,
Na tanko se spolnilo je;
Ko ljudstvom je oznanoval:
Znad lesa Bog bo kraljeval.

Drevó prezalo in svitlo,
S kraljevim bliščem žaljšano,
Izmed drevés izvoljeno,
Dotika svetih udov se!

O blagor, ker od tvojih vej
Visela cena je svetá.
Postalo trupla téhtnica,
Iztergalo si peklu rop.

Pozdravljen križ, edini up,
O britkega terpljenja duh.
Pravičnim množi milosti,
Krivičnim zbríši madeže!

O Trojstvo, ti življenja vir,
Naj duhi vsi slavijo Te!
Ki dal si križa zmago nam,
Dodeli tud plačila venci!

Spominki iz Marije Cele.

(Načertal dr. J. Ulaga.)

Ni je keršene duše, posebno v Avstrii, ki bi Marije Cele vsaj po imenu ne poznala. Ta božja pot toliko slovi, da si vsak verni otrok Mariin, ako mu le okolišine življenja to dopuščajo, serčno želi obiskati sveti kraj, preden se loči s tega svetá. Je pa tudi tukaj vsega, kar serce razveseluje, povzdiga, tolaži! Hočeš viditi prelepo, velikansko cerkev, tukaj jo najdeš, da se je komaj nagledaš. Hočeš v prav živem zaupanju Marii se priporočiti, poklekni pred njen tron v sredi cerkve; tam klečí, móli in vzdihuje s teboj vsako uro čez dan več ali manj pobožnih romarjev, duhovskega kakor svetnega stanú, bogatih in ubozih, iz bližnjih in daljnih krajev! Pogledaš na brezštevilne obljubne tablice po cerkvenih stenah, po gornjih prehodih (galerijah) nad stranskimi altarji; stopiš v zakladnico in ogleduješ prelepe, umetne in dragocene darove hvaležnih kristjanov sedanjega in davno preteklega veka, ki so zaželeno pomoči v dušnih in telesnih potrebah pri Marii našli; če vse to gledaš in premišljuješ, se do živega prepričaš, da je Marija zares „milosti polna,“ — in to vnema tudi v tebi pobožnosti in živega zaupanja sveti plamen. Zato pa tudi tako radi k Marii v Celi romajo kristjani iz vsch krajev obširne Avstrije, in še celó iz družih dežel, tako da jih nad 100 tisoč vsako leto pred tronom Mariinim svojo pobožnost opravi, čeravno se je število romarjev zadnje leta zavolj pomanjkanja denarjev, letos pa zaradi vojne nadloge zmanjšalo. — Ni mi namen popisovati na tanko slavne božje poti; samo nekoliko naj slovenskim bravcem „Zg. Danice“ popišem začetek Marije Cele, preden jim podam svoje spominke.

Začetek božje poti v Marijo Celo sega v polovico 12. stoletja nazaj, in vstanovili so jo menihi sv. Benedikta iz kloštra sv. Lamberta v gornji Štajerski. Ta klošter je bil l. 1073 po Markvardu, grofu in posestniku na gornjem Štajerskem. pozneje knezu Koro

*) Pravijo, da je to prekrasno pesem v šestomeru zložil Avreljanski škof v ječi, ko je videl skoz oknice na cvetno nedeljo procesijo mimo iti; in še dandanes se ona pri procesiji to nedeljo poje. —

**) Se ponavlja po vsakem dvostruku. —

škem, postavljen in z okrajno Afleńsko, kamor je tudi spadala pozneje Marija Cela, podarjen. Čeravno gre posebno sinovom sv. Benedikta hvala, da so povsod okoli svojih kloštrov iz nekdanjih logov in pušav lepe in rodovitne kraje napravili: se jim vendar tukaj zaradi strahovite pustote in silo goratega sveta dolgo ni po sreči udalo. Še le Oton VII, opat šentlamberški, ves vnet za zveličanje nevednih deželanov in tudi za njih pozemeljski blagor, se poskusi za bolj vspešno obdelovanje kraja in ljudstva. V ta namen si sprosi od papeža Hadrijana VI dovoljenje, da pet menihov iz svojega kloštra za duhovske pastirje postavi tje v Afleńz. V gornjih, sila goratih stranéh okoli sedanje Marija-Cele je živelo po planinah nekaj pastirjev s svojimi čredami, katerim ni bilo mogoče iz Afleńza duhovsko postreči; toraj je bil eden onih pet duhovnikov poslan, naj tamo med ubogimi pastirji ostane.

Léta 1157 pride odločeni duhovnik, čigar imena nihče ne vé, na svoje mesto, se spravi v kolibico iz desk, in postavi na štor leseno podobo Matere Božje, isto, ki se še sedaj vidi na čudežnem altari sredi cerkve. Tako je postal oddelek kolibice, v katerem se je častila Marija, prava celica pobožnosti, in to je dalo kraju ime: Marija Cela, ali Marija v Celi. — Pobožni duhovnik je tukaj pri svoji milostljivi, nebeški Materi v sredi ubozih in nevednih pastirjev živel kot pravi pušavnik, ves goreč za čast Božjo in zveličanje duš. Njegova pobožnost in sveto življenje priprostim ljudem dopade; čedalje bolj prihajajo, besedo Božjo slušat in presveto Mater Gospodovo častit: — tako nastane sčasoma božja pot k Marii v Celi. Kako dolgo da je služabnik Božji tukaj bival in delal, kateri so bili njega nasledniki, ni sporočeno. Verniki od vsih krajev vedno bolj prihajajo na sveto mesto; glas čudapolne Matere Božje v Celi hiti kot blisk od kraja do kraja, ter uterjuje zaupanje do nje, dokler se komaj 50 let po prihodu prvega duhovnika v te kraje v daljni Moravski ne prigodi nekaj, kar je Marije Cele znamenitost za vse čase odločilo. —

Vratislav namreč, mejni grof Moravski, in njegova žena sta že več let za udolomom terpela. Ker po zdravnikih pomoči ne zadobita, si je od Boga toliko serčniše prosita po priprošnji svete bogorodnice in svetega Vaclava. Bog nju usliši in po svetem Vaclavu v snu poduči, da naj se za to milost pri Marii v Celi zahvalita. Berž se tje obljubita, ozdravita ter hitita vselega serca na pokazano mesto in postavita prav nad štorom, na katerem je stala podoba Mariina, zidano kapelo, ktera še zdaj stoji v sredi cerkve. To se je zgodilo, kakor pričajo tri prav lepo malane obljubne table na levem prehodu. blezo l. 1200, je toraj ona kapela že nad 800 let stara. Leta 1727, ko so postavili tam sedanji sreberni altar, je še stal v kapeli stari štor, ki se je pa o tej priliki odstranil. Ta dogodba je božjo pot tako uterdila, da so začeli na glasovitem mestu hiše staviti za romarje, ki so od vsch krajev začeli v Marijo Celo hoditi. — Po starodavnem napisu nad velikimi cerkvenimi vratni je isti Vratislav postavil tudi prvo cerkev, ali vsaj delo pričel. —

Kacih 100 let potem, v sredi štirinajstega stoletja, se božja pot k Marii v Celo še bolj povzdigne. Ogerski kralj Ludovik I, sestrič kralja poljskega Kazimira, zmaga po posebni Božji pomoči z malo četo štirikrat večega sovražnika, in v zahvalo te zmage da staro cerkev podreti in postavi nad kapelo novo in večí cerkev, od ktere je še do sedanjega veka ostal lepi gotiški turn. — Bil je Ludovik poseben častivec Mariin, ter imel na svojem dvoru doma altar s podobo Matere Božje, ki jo je vselej seboj vzal, ko je šel nad sovražnika. Ravno je imel opraviti z Bosnijaki, ki so ga bili potisnili nazaj. V

tej stiski poklekne v bojnem taboru pred podobo Marije Device, moli priserčno in zaspi. V snu se prikaže Marija, ga tolaži in oserčuje, naj pogumno še enkrat sovražnika zgrabi; v znamenje gotove zmage pa najde kralj prebudivši se premilo podobo Mariino na svojih persih. Tako kaže in poveduje zaobljubna tabla z letno številko 1363. — Pričakovaje gotove pomoči iz nebes plane Ludovik pogumno nad sovražnika in ga zares čudežno zmore. V zahvalo tako velike milosti se podá kralj berž na božjo pot k Marii v Celo, postavi novo cerkev, in daruje med drugim svojo in svoje kraljeve žene svatovsko opravo, stremen, ostroge in slavni meč in tudi svojo podobo matere Božje, kar se še vse vidi v zakladnici, v kateri je tudi altar, ki ga kinča ona zares nepopisljivo mila podoba Marijna, od Ludovika podarjena. Od tega časa je jela božja pot v Marija Celo daleč okrog sloveti; ter ji je bil obstanek za vse čase zagotovljen. — Naj še bo opomnjeno samo to, da je l. 1644 tačasni opat Benedikt Pirin s pripomočjo cesarja Ferdinanda III vogelni kamen položil novi veliko večí cerkvi, kakor je bila ona pred 280 leti od Ludovika postavljena. Dokončana je bila še le l. 1699. To je v poglavitnih delih ista cerkev, ki še sedaj stoji in je bila po strašnem ognji l. 1827, ki je skoraj ves terg ukončal in tudi cerkev poškodval, do poslednje stoletnice 1857 od znotraj in zunaj mnogo popravljena in olepšana. *) —

Bratje keršanskih šol.

Vodila za šolo.

Kakor je pisal častitljivi Janez Kerst. dela Salle vodila in pomočke, s katerimi se imajo novinci njegovega reda duhovno obdelovati in prestvarjati pa skerbno v nemati za učenje in keršansko gojenje mladine; ravno tako je iskal ustanoviti vodila in pravila, po katerih se ravna bi zamogel njegov red laglje in zdatnije učiti pa serce in voljo mehčati nadepolnemu zarodu. Pri večletnem učenju je imel že sam preobilno skušenj, zravno pa je še opráševal in pozvedoval pri modrih in skušenih svojih tovarših, in tako je spisal tudi vodila, po katerih se imajo uriti in gojiti dobri učitelji za šole in po katerih se je ravnati bratom keršanskih šol o podučevanju izročeni učencev.

Te vodila za šolo pa niso nespremenljive, ampak se vedno boljšajo in popravljajo. Ima namreč ta red po širocem svetu premnogo šol z naj izverstnejšimi učitelji, ki edino za šolo goré in živé. Ti delajo nove skušnje in znajdbe v učilnih zadevah, pa jih naznanjajo svojim vikšim, da se po njihovem ukazu skušajo po mnogih šolah in naj bistrejših učiteljih.

Ako se sploh poterdijo in za koristne spoznajo, sprejmo se v splošnjem zboru med druge vodila, in veljajo dalje za vse učilnice šolskih bratov po vsem svetu. Do sedaj poterjene vodila so natisnjene v knjigi: *Conduite des Ecoles Chrétiennes*, iz katerih čem naj važniši tu postaviti.

Skerbna priprava za učiteljski stan.

Šolo dela dobro samo dober učitelj. To resnico je začetnik šolskih bratov dobro spoznal, torej je tudi skerbel dobrih učiteljev redu pridobivati ter mu to reč za dušnim obdelovanjem za naj važniše opravilo in prizadevanje izročil. Kakor se novinci prvo leto v novicijatu prav skerbno po duhu mikajo in gojijo, tako se drugo leto poskušajo za šolo, ter vadijo raznih šolskih opravil, poslušajo in posnemajo naj bolje učitelje, dobivajo naj potrebnije opomine, kažejo se jim storjene

*) Posneto iz knjižice „Jubilaeums Andenken von M. Z. 1857.“

napake in pogreški itd. Kdor v taki preskušnji kaže veselje in nagnjenje do šole pa tudi potrebne zmožnosti in voljnost za delo in pokoršino, odloči se za učitelja, sicer pa za druge dela, ako ostane v redu.

Učiteljske pripravnike učé in urijo z vso skerbjo po več let, rabijo in upotrebljajo jih v šoli pa pod vodbo navadnega učitelja, da postajajo že dobri učitelji, preden se jim še šola popolno prepušča in zaupa. Zravno znanja potrebnih šolskih tvarin in njih umnega razlaganja morajo šolski bratje še skerbno in véstno pomniti in spolnovati sledečih 12 naukov:

1. Visoko spoštuj šolo ter jo serčno ljubi! Samo tak učitelj, kateri ima zares spoštovanje in ljubezen do šole, se bo trudil in prizadeval pridobiti potrebnih vednost za zdaten in vspešen nauk; kdor pa je merzel in vnemaren za šolo, ostane najemnik in tlačan, ravna po zarezi, ne po duhu. Keršansk učitelj ima pač lahko visoko spoštovanje do šole, ker v duhu sv. vere je pravi namestnik Jezusov, ki je otročiče k sebi klical; on dela in se trudi za zveličanje neumerjočih s kervjo J. K. rešenih duš; to je delo apostolov in mašnikov, ktere ravno podpira. Zató je pa tudi perva njegova dolžnost ta, da uči najpred deco Boga spoznati, njegove zapovedi spolnovati, greha se varovati, to je, mladino keršansko gojiti, potem pa tudi učiti brati, pisati itd. Ako bi pa se narobe godilo, da bi se zanemarjala keršanska odgoja, Bog bodi milostiv takemu učitelju, ako še tako dobro uči! On bi slepil in goljufal red, cerkev, državo, naj bolj pa ubozega učenca, kateri bi se pogubil in še druge onesrečil. Gorjé, gorjé takemu učitelju! blagor, blagor pa dobremu, ker zvezdam enako se bode svetil in lesketal v kraljestvu Božjem.

2. Mòli Boga, da ti pomoč dá! Vsak dar dohaja le od Boga, zato naj bratje pogosto prosijo, da jim podeli potrebne talente za toliko važni stan učiteljski; izročajo naj se Marii Devici in angelom varhom; iz tega namena naj prejemajo sv. obhajilo, naj molijo, preden gredo v šolo, litanije od deteta Jezusa dopoldne, popoldne pa litanije sv. Jožefa in sv. rožni venec obakrat, da dobé za šolo potrebnega dobrega duha. O, taki učitelji so gotovo blagoslovljeni v svojih delih in opravilih!

3. Spolnuj natanko vse šolske predpise in ukaze, ker niso dani po domisljii, ampak po večletnih v šolah naj bistrejših in skerbnejših učiteljev poterjenih skušnjah. To je dobro za učence in učitelje, ker o premembi učiteljev ostaja vendar le ravno tisti duh v šoli, samo oseba je druga ali soba.

4. Réd, mir in pokoj skerbno ohranuj v šoli! Vendar ne bodi prehitel, ako najdeš v šoli mnogo napak in ne odpravljaj vsih ob enem, ker imel bi vedno kaznovanje, kar pa ni dobro; ampak pglavnitno nerodnost najpred, potem pa druge po versti. O bolj težavnih okolišinah posvetuj se z bratom ravnateljem ali modrejšim učiteljem.

5. Stopaj v šolo z zaupnostjo do Boga in tudi sebe, ali prederzen in prevzetan zavolj svoje učenosti ne bodi nikar. Nekaka zaupnost daje človeku lahko in pripravno ravnanje in vedenje, strah in boječljivost ga delata nevkretnega; prevzetnost in povzdigovanje samega sebe pa napravljata zasmehovanje pri otrocih, ker ti kmalo spoznajo slabost učiteljevo.

6. Spoznavaj skerbno lastnije svojih šolarjev! Nekteri so derzni, termasti, terdi; drugi boječji, mehki in voljni; zopet nekteri previdni in skerbni, drugi lahkomisljeni, nepokojni itd. Vsakega moraš po njegovem značaji obdelovati, voditi in gojiti, ako češ kaj dobrega in stanovitnega storiti.

7. Zvesto ubogaj in spolnuj opomine svojih prednikov pa modrejših učiteljev, in bodi svoji šoli lep zgled slušljivosti in pokoršine.

8. Tvoje obličje bodi prijazno, ljubeznjivo in dobrotno! Otroci gledajo zunanje reči pa sodijo po njih; ako vidijo osorno obličje in černo vedenje, bodo kmalo mislili, da so ti zoperni in odveč, bali se te bodo, nagnjenje in odkritoserčnost ste zapravljene. Dalje bodo tudi doma tožili in zgubiš veljavo, škoduješ šoli in celemu redu.

9. Svéti šoli z lepim zgledom! Vsi učenci se ozirajo na učitelja in presoajo njegovo govorjenje in vedenje, pa tudi posnemajo besede in djanje, kakor se sploh nižji radi ravnajo po zgledu svojih vikših. Toraj naj pazi prav skerbno ná-se, posebno v šoli in pretehtno dolžnost ima pred očmi, da ji sveti z lepim zgledom v besedi, vedenji in djanji. Gorjé učitelju, ki hujša mladino! — Preveč zunanje ljubezni otrokom kazati n. p. z božanjem, objemanjem itd. se pravi samega sebe zametovati in utegne škodovati učencu in učitelju, ker kmalo začne hirati toliko potrebno spoštovanje do vikših. Prijazen obraz, kako znamenje zadovoljnosti, zmerna hvala o pravem času — to navadnega dobrega otroka že povzdiga in podžiga k pridnosti itd.

10. Uči se vedno! Potrebno je, da učitelj zna vse pravila svojega jezika, da je dobro podučen v šolskih rečeh in se skerbno pripravlja, pa vse dobo razlaga brez posebnega lepotičja in kinča: tak nauk bode všeč, bo v serca segal in obilen sad rodil; pa treba se je zato vedno učiti.

11. Bodí mož beseda! Učitelj naj skerbno spolnuje svoje besede, obljube ali žuganja, sicer zgubi kmalo vse zaupanje pri otrocih, in zravno jih še z lastnim zgledom uči napéno ravnati proti svojemu bližnjemu.

Otroci so sami po sebi odkritoserčni in resnični, toraj varujmo lepih teh čednost in vse naše besede in djanja naj jih uterjajo in krepčajo. Vsak učitelj naj otroke z resnobnim djanjem popolno prepriča, da jim napak ne bode nikoli pregledoval, ako jih nalašč nečejo opustiti; ako pa se hočejo poboljšati in to tudi kažejo s ponižnim spoznanjem in kesanjem, naj mečeje ž njimi ravná.

12. Uči brezplačno! Šolski brat ima potrebne reči v svojem ustavu; ne smé imeti nobenega pmoženja zá-se posebej, pa obljubil je tudi brezplačno učiti in gojiti mladino, toraj ne smé nobenih daril prejemati ne od šolarjev, ne od staršev, ker darila vežejo k hvaležnosti; on pa mora prost biti, da zamore sebi in celemu redu dobro imé ohraniti.

Te nauke morajo učitelji mladim pripravnikom prav globoko v spomin in serce vtisniti, da jih potem v življenji še pogosto premišljujejo in skerbno pa vestno po njih ravnajo.

Tri mescé na Jutrovem.

(Konec oddelka IX.)

Pri svojem poslopju ima zmiraj delavce, mislim, že več lét. Zraven samostana bode cerkev, in v véliki altar pride ravno prostor med dvema še stoječima stebroma, nad kterima je bil tisti glasoviti mostovž, s kterega je bil Pilat razbičanega Zveličarja pokazal terdoserčni judovski derhali, rekoč: „Ecce homo! Glej, človek!“ Čez vse pa sem se začudil, ko nam je Ratisbon pokazal na teh starih iz podertin izkopanih dveh stebrih staro staro pisanje, ki se ravno komej še razloči, da je beseda „Tolle“ na enem, in zopet na drugem „Tolle,“ tedaj ravno judovski krič: „Preč, preč“ z njim, kar je zanesljivo eden pervih kristjanov v kamen začertal v vedni spomin, kaj se je tu godilo. Te reči nam

je Ratisbon razlagal z neko živo gorečnostjo, da je bilo veselje, in meni se je vse tako očitno zdelo, da se ne dá dvomiti. — Kakor tukaj, tako se po drugih prostorih več starih znamenitost iz zemlje izkopuje. Opomniti moram pa tukaj, kar so nam tudi tamkaj večkrat razlagavci ponavljali, da besede „kamen na kamnu ne bo ostal“ niso tako po čerki misliti, kakor da bi res noden kamen na drugem ne ostal, ampak pomenijo le sploh veliko razdjanje in strašne podertije; ker tako je na Jutrovem navada govoriti. Ko so za cerkveno dno kopali, so tudi precej skerlavk od tega oboka odlušili, kakoršnih nekaj je tudi meni dala ena „sionskih hčer“, ki so že imele napis „Lithostrotos.“ To so gotovo imenitni spominki, katerih nekaj se je že tudi vzdalo v podstavo nekterih novih cerkev na Kranjskem. Naj imenitniši cerkev pa bo tam na mestu samem; Bog daj Ratisbonu še dolgo življenje (zdaj mora imeti nekaj čez 50 lét) in pa dosti pomočkov, da bi mogel svoje delo dokončati in še imenitniši nalogo doveršiti. Dozdaj se vidi podzemeljska prelepa kapelica narejena in pa kaj prijazne rake za sijonske hčere, v ktere djanim biti jih gotovo ne bode groza po spolnjenem tako lepem poklicu, kakor ga imajo.

Opomniti moram še druge reči, ktera me ni dosti manj osupnila. Peljal nas je bil Ratisbon v podzemeljsko obokovino, menda od Heroda ali koga družega narejeno. To je obsirna in dolga pot pod zemljo, ki derži kdo vé kam in kako deleč, ki je bila vsa zasuta, Ratisbon pa je deleč tje spod zemlje dal perst in posipline izkopati, na stran spraviti in iznesti, in kar je naj imenitniši, naletel je v teh prostorih na tekoč studenec, kateri je edini v Jeruzalemu. Take znamenitosti Ratisbonovemu posestvu dajejo neprecenljivo vrednost in silno znamenitost. Vse je skupaj derlo te čuda ogledovat; naj bolj pa so stermeli judje. In zakaj? To nesrečno ljudstvo ima lastno izročilo, da je Ecehija neki studenec v Jeruzalemu pokril (nekdo je rekel, da imata biti dva ali celo trije taki studenci), in kadar ta na dan pride, takrat bo prišel od njih še zmiraj pričakovani mesija. Kdo se bo torej čudil, da so judje o tej novici vsi zavzeti skupaj vrelti to novo iznajdenje gledat in se v svojem upanju poživljat. Ratisbon pa jim je nekoliko osoljeno razlagal, da je vse res tako; — prišel je Mesija, in tu naj se dajo v najdenem studentu kerstiti, pa se bodo vdeležili Njegovega kraljestva itd. — Ob koncu svojega posestva je Ratisbon dal to podzemeljsko pot zazidati, po kateri so se mogle cele trume iz enega kraja v družega kar naglo preseliti, naj berže tudi kje iz mesta udariti pod mestnim zidom, akoravno so mu prigovarjali, da naj še dalje koplje. Rekel je namreč: Moj namen je vse kaj družega kakor pa za starinami brodirati.

Vidili smo tudi šolske otročiče, male rejenke, ki se sprejemljejo iz vsih verstev, — tudi turkinje, katerih nekaj je bilo vmés. Posebno veliko pa je bilo malih Maronitovk, katerih starše so neusmiljeni Druzi o znamenem klanji pred nekaj leti pomorili. Na vse strani po vstavah in samostanih so bili potem ubogi katoliški sirotki in sirotke oddajani; tudi protestantom jih je kaj v roke prišlo. Ktere starši sionskim hčeram v odrejo dajo, jih potem domú vzamejo, ko so lepo izučene, naj si bodo kakoršne koli vere. Zastran vere se jim ne dela sila, akoravno se tudi turkinje s katoliškimi moljkati učijo. Ljubezen, ktera se jim skazuje, pozneje utegne roditi dobro seme. Naj pristavim tukaj naznanilo iz Jeruzalema, ki ga 18. vinot. 1866 razglašá novojorski cerkveni list tako-le: Vkljub pičlim pomočkom vender veselo napredva od Alfonsa Ratisbona vstanovljeni samostan sionskih hčeri. Sto in deset sirot odreja redovnice v Jeruzalemu in št. Ivanu v hribu, med njimi 10 mohemedanskih dekličev. Naprava bi lahko sprejela

300 sirot, ako bi bili pomočki.*) Vojska, kolera, kobilice, vse stiske, je viditi, si roke podajajo množit revšino jutrodeželskih kristjanov. Patriarhov dvor se hitro dviguje in bode dodelan morebiti še to leto. Stolnica bo zanesljivo doveršena prihodnje leto. Katoličanstvo dan na dan več duhovne moči dobiva. Več hčer protestanških deržin ima sklep nasledvati gospodičino Sandretzko (hčer protestanškega misijonarja Sandretzkega), ki se je spreobrnila, kakor je znano, in stopila v red sionskih hčer. Spreobračanja so pogoste...

Preden smo to priserčno napravo zapustili, nam je gosp. Ratisbon dal postreči s kavo in z drugimi oblikmi, kakor je navada na Jutru. Eden naših ni maral svojega oddelka izpiti, Ratisbon pa mu čversto zagermi: „Sie müssen trinken!“ Govori namreč tudi nekaj nemško, naj rajši pa francosko. Pred odhodom smo se vsi zapisali v spominske bukve in kaj zadovoljni smo šli v hospic kosit, kamor je le nekaj stopinj od sionskega samostana.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. — a — Znamnje hudih časov je menda to, da se sedanji „olikani svet“ tolikanj dère zoper duhovne iz tovarštva Jezusovega. Ker so Jezusovi, tedaj niso svétovi. V Pragi, Terstu, posebno pa na Dunaju govoričijo in pisaričijo zoper nje judje, protestantje in njim podobni katoličani. Kaki prosto- in svobodomiselnjaki so dunajski mestni očaki, se vidi iz tega, da so do ministerstva poslali pismo, v katerem se z vsemi štirimi branijo Jezuitov na Dunaju ali blizo Dunaja, in kakor se kaže, bi jih naj raji vidili v Dunaju ali v Donavi! Kako močni morajo pač Jezuiti biti, da se jih taki možaki tako zelo bojijo! Čast jim je to, in ponosni smejo biti očetje iz reda Jezusovega. Ali niso taki Dunajčani podobni tistim Gazarenčanom, katerim je Jezus hudiče v svinje zapodil in jih ugonobil, in kateri so strahoma Gospoda prosili, naj gre proč od njih, in Gospod je šel, in to je bila zanje naj hujsi kazen? Tudi pravijo ti gospodje svobodnjaki, da ljudstvo ne mara za Jezuite, ali že glasoviti Žuzelka jim je djal na to, naj grejo v Jezuitske cerkve, k njihovim misijonom, pri teh se vse tare visokih in nizkih, cerkve jezuitske so polne, druge tolikrat skorej prazne, pa recite, da ljudje za Jezuite ne marajo! Pri vsem tem pa sam očitno priterjtuje, da pa on za nje ne mara in da bi svojih sinov njim v šolo ne däl, kakor se nekteri ustijo že tudi pri nas. Kdo ga neki prosi? Kakošne so pa naše šole, in šolske bukve, kar so jezuitske odpravili in zavergli; ali so mar veliko bolje? In pisatelji, kateri so naj izverstniši in tehtni na vse strani? Mar ne spet Jezuiti? —

— Slišati je, da se je v srednje šole letos nekoliko manj učencev oglasilo mémo družih let, nekaj morebiti za to, ker po deželi čez dalje bolj denarja pomanjkuje, nekaj pa morebiti tudi za to, ker zaupanje do srednjih in viših šol zginjuje. Koliko jih je poslednje leta šlo na visoke šole, ali kako malo jih je poterjenih, za stanovitno službo pripravnih prišlo spet nazaj! Mnogi pa gredó v tako imenovano „enajsto šolo“ t. j. se potikajo in potepajo po svetu in že tudi po slovenskih krajih pohujšanje delajo. Ni ga pa na svetu večega neteka, piše ranjki Slomšek v bukvicah: „Življenja srečen pot“ (5. nat. 1859 v Celovcu), ktere bi radi vidili v rokah vsacega slovenskega mladenča, kakor je

*) Naj zavernem tukaj na bratovšino „Božjega groba“ v Kolinu, ki gosp. malar Miškovic vanjo zapisuje. Plača se samo 25 kr. na leto, pa se veliko dobrega stori za sv. zemljo. Želeti je, da bi vsi pristopili, kateri morejo. Kdor želi, mu vredništvo „Žg. Dan.“ rado to opravi. Vr.

spačen dijak, kedar se zmoti. Huda uima je za žlahto. Očetu in materi beraško palico prinese, bratom in sestram sukno sleče, in poslednjič sam za na njimi beračit gre. Res velika kuga so sprideni „študentje“, katerih nas Slovence Bog varuj, in z Bogom naj varujejo našo šolsko mladino modri, pravični in bogoljubni učenci s primernim podučevanjem in posebno z lastnim keršanskim in spodbudnim vedenjem pomlji, da se globokéje v serce vtisne mladini to, kar vidijo, od tega, kar le slišijo, in sami nagnjeni k slabemu slabo tudi hitreje posnemajo. Ljubljanska gimnazija šteje vendar še tudi letos čez 700 učencev, in je torej izmed najštevilniših v našem cesarstvu. Iz tega se vidi imenitna naloga, katero ima ravnatelj na tako množnem vstavu. Poterjen je za ravnatelja sedaj rojak naš g. prof. Jak. Smolej, in upati je, da bode skerbel iz vseh moči za pravo umsko in versko omiko šolske mladosti, in da bode pravičen podpornik ravnopravnosti slovenske. Novih učiteljev sicer letos ni razun namestnega učitelja g. Kunsteka, po rodu Štajarca, razrednika v prvi latinski šoli, kjer bi res le Slovenci mogli podučevati, ne pa terdi Nemci, kateri naših slovenskih učencev še razumeti ne morejo.

— 15. t. m. je imel odbor slov. maticæ 5 sejo, v kateri je bilo dosedanje vodstvo in opravništvo spet voljeno, in tudi tajništvo bodo oskerbovali prihodnje leto odborniki, kateri so ga doslej, brez plačila. Ker se je odbornik g. Terpinec bil odpovedal, je stopil na njegovo mesto g. Gorjup. Berž ko se dobijo narodne slike za „letne čase“, ktere je poslovenil g. prof. Tušek, gre delo to v tisk, in ravno tako tudi mineralogija g. prof. Erjavca. Ako dojde dosti tvarine, hoče Matica dati na svetlo „letnik“, sicer pa le koledar s podučnimi spisi, kakor letos.

— Postavi, Danica, majhen spominek verlemu Ant. Kukcu Kurentovemu, ki ga je te dni nemila smert pobrala. Bil je on priden in natančen v spolnovanju svojih dolžnosti kakor učenik v šolah gospod Waldherrja, pa pri tem tudi pobožen mladeneč, ki se je kakor pravi kristjan kazal povsod, nar bolj pa v cerkvi, kamor je večkrat skrivaj pritekel in je pred Najsvetejšim natihoma svoje serce izlival. Iskal pa je s tem le večnega plačila pri Bogu, in ne hvale pri ljudéh. Ljubil je pošteno petje in čedne glasbine reči ter je bil sam kaj dober pevec. Postavil je tudi sam snopič slovenskih napevov za petje in glasovir, s čimur bo pri slovenskem narodu v spominu ostal, ker skerbeli bodo njegovi prijatli, da pridejo ti napevi v natis.

Priporočen naj bode v blagi spomin in molitev njegovim součencem in prijatlom. Zaspal je ves vdan v voljo Božjo za kervno sušico 14. t. m. in 16. t. m. je bil slovesni pogreb, pele ste se mu pred hišo in na grobu dve slovenski nadgrobnici. Naj v miru počiva!

— Včeraj se je zopet pričel deželni zbor. — 7. list. je v. č. konsistorijalni odbor poterdil za učenje v ljuških šolah tisti predlog, kterege je bil slavni deželni odbor v deželnem zboru priporočil. C. kr. ministerstvo je namreč ta predlog v. č. kn. škof. konsistorii v prevdarek poslalo. — „Novice“ pravijo, da se v Ljubljani snuje dramatično društvo, katero naj bi obsegalo vse slovenske pokrajine. Vošimo odboru za tako djanje previdnost in poseben ozir na npravni stan Slovencev, zakaj dramatične dela imajo velik vpliv na narod, in ako bi se posnemale preveč tako imenovane „kulture“ družih narodov, utegne biti to našemu narodu v kvar in ne v oliko. Gledati je pri dramah, česa naš narod potrebuje, da se čedno odreja, ter se zmožnosti budé in čutja mečé k dobremu; ne pa le s snubitvami, možitvami, ženitvami itd. radovednosti pasti in škodljivih

strat buditi — brez vsacega pravega namena, kar se dostikrat godi.

— (Zastran društva sv. Mohorja.) Po dekanjskem poslu bodem častitim gosp. farmanom v kratkem poslal vabilo in vpisno polo Mohorjeve družbe. To dajem čast. duhovščini na znanje s prošnjo, da blagovoli svojim farmanom blagi namen imenovane družbe kmalo razjasniti in k pristopu povabiti. Ta družba nima le namena, da izdaja mnogo dobrih bukev, ampak ona je tudi bratovščina, katero so sv. Oče papež Pij IX poterdili in obdarovali z obilnimi odpustki. Pristopi se k njej z enim goldinarjem na leto.

Anton Lé sar,

poverjenik ljubljanske dekanije.

Iz Gorice, 14. listop. Ljudske duhovne vaje so se v naši mestni farni cerkvi sv. Ignacija kaj dobro obnesle. Vodili so jih trije vv. čč. oo. Jezuiti: Doljak v slovenskem jeziku zjutraj, Quarella v laškem ob desetih in Bankić v friulskem popoldne ob 5.

Od dne do dne je več ljudstva skupej vrelo; posebno pa je bila polna cerkev pri zjutranjem slovenskem govoru. Podučeval je vsaki imenovanih očetov ljudstvo o zakramentu sv. pokore, od ostudnosti naj bolj navadnih pregeh in lepote nasprotnih čednost.

Ljudstva splošnega, kakor tudi gospôde je bilo veliko pričujoče ne le pri poduku, ampak tudi okoli spovednic, in vidilo se je, da je Gorica še dobro katoliško mesto.

Da so se ljudske vaje v trojnem, ne pa v enem jeziku obhajale, kakor je bilo naznanjeno, tega vzrok so bili Goričani sami, kateri so prosili, da bi tudi kar jih je lahov in friulancev, duhovnih vaj se vdeležili, ker so bile ljudske vaje le za Gorico, v Gorici pa prebivajo ljudje trojnega jezika; dalje — ker je treba, da prec od začetka svojega bivanja v našem mestu oo. Jezuiti vsem vstrežejo in zaupanje vsih obudé, se nam zdi, da so v. č. g. fajmošter mestne fare sv. Ignacija prav primerno tako vravnali, da so bile vaje v treh jezicih.

Tudi naš mil. knez in nadškof so bili enekrati pri govorih pričujoč, h koncu vaj, to je, vseh Svetnikov dan popoldne so pa ljudstvu, katero se jih je udeležilo, v cerkvi sv. Ignacija podelili papežev blagoslov sklenjen s popolnoma odpustki ter po tem s pričujočo duhovšino zahvalno pesem peli. S tem so bile duhovne vaje dokončane.

Tako so oo. Jezuiti prav lepo svojo duhovno delo pri nas v Gorici pričeli in zdi se nam, da je njih vstanovljenje v našem mestu tukajšnjemu ljudstvu velik dobiček.

Posebno dobro je, da smo znanega o. Jožefa Klinikowströma k nam dobili; poslan je namreč sem kakor nemški govornik; vse ga rado posluša, in kakor je resnično velika in prostorna cerkev sv. Ignacija, je vendar vselej polna, kadar je on na leci. Se vé, da marsikaki nevernik gerdo na Jezuite gleda, toda to njim nič ne škoduje; cerkev bo zmerom polna, kadar nas bodo oni podučevali, in okoli njih spovednic bo tudi vse natlačeno. Goričan je dober katoličan in dobre duhovne, kakor dobre redovnike ljubi in se sovražnikom vere v svojem duhovnem prepričanju motiti ne dá. Zdjaj še pričakujemo kakega Jezuita slovenskega jezika (o. Doljak je prišel le zavolj duhovnih vaj) in upamo, da ga gotovo dobimo, ker smo za-nj prosili. Po tem še le, ko se nekoliko vstanové, mislimo enkrat samo v laškem, drugikrat v slovenskem, in tretjikrat v nemškem jeziku napraviti ljudske vaje. „Festina lente“ pravi pregovor in po njem se ravnamo. Bog daj našim željam in sklepom vspeh in blagoslov!

Od sv. Petra blizo Maribora, 28. vinot. Danes smo imeli tukaj v podružnici, lepi in častitljivi cerkvi

Materi Božje na Gori, lepo slovesnost. Naši vojaki, in nekaj tudi iz bližnjih sosednjih krajev, ki so srečno se nazaj vernili iz letošnje hude vojske, so se prišli zahvaliti Mariji, kateri so se že pri odhodu od doma, in pa tam v strašni bitvi priporočali in obljube delali, da jih je obvarovala! Ali dobro spoznavši, da Bog več dopadenje ima nad našo prošnjo in zahvalo, ako pride iz skesanega serca, so očistili svojo vest v sv. spovedi. Viditi je bilo posebno veselje na licih očetov in mater, bratov in sester, ko so videli svojce pred oltarjem „Materi Gorske“ z gorečimi svečami v rokah med veliko sv. mašo klečati in moliti, — ene iz bukvic, druge pa na svojih roženkrančkah! — Za celi svet bi ne dal veselja in tolažbe, katero občuti serce duhovnega pastirja o takih priložnostih! Obhajali so jih občespoštovani g. dr. L. Vogrin, kanonik in viši šolski oglednik, med sv. mašo! Bila nam je vsem živa pridiga Bogu dolžne zahvale, ki nas toliko hudega obvaruje in nam še toliko dobrega daje.

Slovesnosti primerna bila je tudi pridiga g. P—a. Kakor slavnoznaní škof Orleanski Doupanloup — v poslednjem svojem past. listu resnično in jedernato razlaga in tako rekoč z živimi barvami risa sedanje stoletje v njegovem potopu in npravni gnjilobi, tako so razložili g. pridigar — naslanjaje se na omenjene resnice: Kako Bog človeka sploh obiskuje, kako tepe cele dežele in ljudstva, kateri je namen Božjih šib, — kako si more človek to obiskanje Božje v dušni prid obrniti. Gotovo ena naj strašnejših šib Božjih je vojska, ki hude in skeleče rane vseka cesarstvu, deželam, mestom, vasém, deržinam ter staršem in otrokom itd. H koncu: Čudežno je usmiljenje večnega Boga, ki vas je zdravih nazaj pripeljal; — kdo bi tega ne spoznal in se ne zahvalil? Ali zahvala, da bo Bogu dopadljiva, nile v besedah, — naj se kaže tudi v djanji, v življenji. Naj bo tedaj vaše mlado življenje za naprej vedna zahvala! Bodite ponižni, ne bahači, češ, da ste toliko prestali; bodite pokorni staršem, ki so v solzah tolikokrat k Mariji za Vas v molitvi roke povzdigovali, med tem ko ste vi bili v nevarnosti itd. itd.

Več kakor 50 vojakov ima sedaj št. peterska tara. Z malim izločkom so bili vsi pri večjih bitvah, nekteri se v poprejšnjih letih (na Laškem 1859, v Šlesvik-Holstanju 1864), posebno pa v strašnem ognju pri Kraljevem gradu 3. julija t. l., in vsi so se nam zopet veselili in zdravi povernili, — le nekteri so bili ranjeni, pa so se ozdravili; le enega samega ni. Za njega vemo, tovariši pravijo, da mu je pol roke vzela krogla, in potem berž ko ne je pri amputiranji (odrezovanji) smert storil. Gotovo, ko bi še živel tu nazoč, klečijoč bil bi šel okoli altarja Materie Božje. Ker je bil verl mladeneč, smemo upati, da njega smert ni bila nesrečna. — Po službi Božji smo se pri kosilu v duhovski hiši z njimi veselili in pogovarjali o prestanih težavah na vojski. Vsak je vedel kaj zanimivega povedati. Bili smo med njimi kakor oča in mati pri verlih otrocih, — bilo je kakor v očetovi hiši. Škoda, da niso mogli vsi vsi se vdeležiti dnešnje slovesnosti, ker veliko, blizo 20 jih je še pri svojih polkih (regimentih). Ali prepričani smo, da so tovariši nazoči za svoje nenazoče prijatelje pri Mariji zahvalo naznanovali. Naša serčna želja in prošnja pa je: Marija! varuj nam naše mladenče po prestani telesni vojski tudi v duhovni vojski zoper zapeljivost hudobnega sveta, da pušice strasti njih duš ne umorijo! —

Ne dolgo — se je tukaj na Dravi brodnar utopil! Mlad, nadepoln in obče ljubljén mladeneč, ki je že do-

stikrat v veliki vodi srečno ljudi prepeljal, je v plitvi vodi kakor je zdaj, se utopil v noči. Blizo Ptuja so dobili ladijo, za njegovo truplo pa se še ne vé, kam ga je voda zanesla! — Človek ne vé ure ne dneva svoje smerti, — naj je mlad ali star, smert ga le prehitro zasledi. — Danes smo k tukajšnji novi šoli temeljni kamen slovesno položili!

Iz Tersta. X. Sedmi dan tekočega mesca, ko je Viktor Emanuel, kakor laški časniki govoré, prišel Benedke s svojo pričujočnostjo osrečit, je tudi Teržaščanov skorej nagnjetene tri parobrode tje jadralo, kjer je, z Marijo Stuartovo reči, „vedno njih serce bilo,“ solnčít se na novem solncu, ki je čez mesto svetega Marka zasijalo. Posebno čuda je bilo med temi romarji nekega dobro znanega semena. To pa ni Teržaščanom sploh prijetno v serce segalo, temuč pomislivši, kako nepristojno da so ravnali Benečani z nekterimi avstrijskimi narodniki, kader so se od tam selili, se jih nevolja poprime, in že precej drugi in tretji dan se zbirajo narodni delavci in tirjajo, da naj se laški dninarji iz Tersta poberejo, in kar je še več, se tudi sem ter tje z njimi sprimejo, pa hvala Bogu! do kervi ni prišlo. Nadjamo se, da se bo ta nevihta kmali pomirila; dobro bi pa vender bilo, ako bi se nekte osebe, ki vedno na skrivnem sovražni ogenj pobezujejo, za vselej od tod odpravile.

Pa tudi med „Primorjanom“ in „Ljudomilom“ je zavihrala černa vojska. To gotovo nobenemu pravemu Slovcu ne more drago biti, torej bi svetovali njima, se spomniti zlatih besed Salustovih, ki pravi: „Concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur.“*)

Iz Safed-a)** nad Tiberijo v Galileji 30. kim. 1866. To poletje se tukaj ni godilo naj bolje. Precej po vašem odhodu je v Tiberii zrojila kolera, kjer je žalibog pobrala 134 ljudi (silo veliko za malo mestice). V Safedu (mestu v gorah) pa jih je bilo le samo šest napađenih. Nato so jele kobilice tako neusmiljeno zdolovati, da v mojem okrožji ne en vert in ne eno samo drevo ni ostalo zeleno. S tem pa je vstala velika dragina.

Tudi meni se je slaba godila. Drugi dan po vašem odhodu (11. majnika) sem dobil merzlico, in ko je nisem mogel z nikakoršnim zdravilom pregnati, sem šel pred nekimi dnevi v vas Jeron obnebje ali zrak premenit... Neko tiho jutro sedim z maroniškim duhovnom pod z mahom obrašenimi podertinami nekdanjega mesta Jeron-a in z njim kremljam o lepi okrajini, kar pride sel s pismi iz Bejruta, ki mi ob enem izroči tudi vaše drago pismo od 12. vel. serp. iz Ljubljane. To spomina vredno naključje mi je napravilo veliko veselja, zlasti ko sem duhovnu pravil, da sem od Jeron-a v Jeron-u dobil pismo. (Za eno čerkico je sicer razloček. Vr.) Duhoven je bil te misli, da ta prigodek ima ta pomen, da se bode nekdanje mesto Jeron zopet zidalo, in ga bodete tudi Vi še obiskali! Potem takem je treba, da kmali sem pridete podstavni kamen vložiti!! (Serčno rad, ali treba bi ga bilo s srebrom in zlatom uterditi. Vr.)

*) Ravno naznanuje Ljudomil, da bo nehal izhajati; torej, „Primorjan,“ „de mortuis nil, nisi bene.“ Pis. — Pristaviti moramo, da je tudi nas taka borba hudo v serce zbolela; čemu to? in pa še v mestu, kjer je slovenskih časnikov tako potreba, kakar oči v glavi! Kaj ko bi se častito duhovstvo z nekterimi modrimi družimi gospodi zedinilo in bi čerst in dober časnik v navadnem slovenskem jeziku saj po dvakrat ali trikrat na teden na svitlo dajali. V majhnem Celovcu izhajajo trije slovenski časniki in „Slovenec“ se napoveduje že na prihodnji mesec po 3krat na teden; ali hoče Terst zdej biti? Gospóda G. in C. naj bi si pri poliču ola v novi pivarnici po slovensko roke podala in „unitis viribus“ naprej delala. Vr.

**) Romantično pismo, iz kterega tukaj nekaj posnamemo, smo prejeli od blagorod. g. Jož. Miklasievicz-a, Poljaka, ki je e. kr. avstr. poročnik v Safed-u, po nekterih nekdanji Bejtuhi. Vr.

Greško katoliški duhoven Huri (Pater) Konstantin v Safed-u in častitljivi o. Bernardin v Tiberii (franciškani) vas tudi prijazno pozdravita. S pošiljanjem sv. podobe (M. D. za cerkev v Safedu) blagovolite do spomladi še poterpeti, ker je zima blizu in morje bo začejalo viharno biti, in tudi po suhem od Bejruta se v deževnem vremenu ne dá prenašati. Neki Huri Josef, maroniški duhoven v vasi Giš vas prijazno pozdravlja in prosi, naj bi bili tako dobri in mu poslali podobo začetnika njegovega reda, sv. Maron-a.

Rogovilstvo s Prusom je tudi mene hudo užalilo; prišel pa bode še čas, da bodo naši sovražniki, posebno cerkveni roparji, Njih veličanstvu našemu presvitlemu cesarju in gospodu pred kolena padali. (Ps. 21).

Dalje prav mično popisuje priljudni gospod ondotno okrajino in pa kako pripraven je ta kraj za naselbe iz Evrope, kar pa za popotvanje prihranim in bom ondi vverstil, kadar do tje pripisem.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Heliogabal cesar je bil sicer mogočen mož, ki je znal šobe, nos in lase dobro vihati; boječ pa tako, da je s svojo materjo v skrivališe bežal, ko so se sovražniki bližali, in je ravno tam prav reven konec storil. Abraham a sankta Klara ga torej vverstuje med nekako množico, ki ji ne prilastuje posebno častnega imena. Tudi dandanašnji je zajcev boječnikov brez števila!

Zadolženi se bojé svojih upnikov: ne bo ti ga z lepo pred oči, kateri te je za kake petice oplahat! Srenjski odbori po več mestih se bojé jezuitov; — časnikarji se bojé konkordata, in zdaj naj poslednjič papeževoga nagovora; — Viktor Emanuel se bojé papeževih vojakov: kajti 60.000 mož je poslal na meje papeževe zemljišče: — Velikorus se bojé Poljakov in katoliške vere: torej sili katoličane v razkolništvo in naše škote v Sibirijo tira; — „Gran-turko“ se bojé Mahometa, ako bi s kristjani enako delal kakor s turčini; — laški gospodje „svobodni cerkvniki v svobodni državi“ se bojé katoliških škofov in samostanov, ne pa njih premoženja; — zmagoviti Prusi se bojé avstrijskih katoličanov in še zdaj vrešé po časnikih zoper njih vero: niso se pa bali njih smodk, vina in bécov; — ponemčevavci se bojé čitalnic; — Slovani se bojé dualizma, Hervatje madžarizma; — prostomavtarji se bojé „ultramontanov;“ — svobodomišniki se bojé velikonočne spovedi in bivšega misijona v Smedniku: ne bojé se pa pétka, ker ga tako ne spoštujejo; — hudimanič se bojé križa; grešnik se bojé smerti. Vsak živi duh se kaj boji: samo Pij IX se v sredi svojih sovražnikov ne bojé nikogar in ničesar. Zivio seréni Pij IX! —

Užaljena vést je vzrok tolikim bojazljivcem in bavbavom na svetu. Dobra vést pa je škit zoper vse in se ne bojé ničesar. Sv. Makarij si je bil neki večer prenočiše izvolil na pokopališu in blazina mu je bil merlič, ki je imel še le drugi dan pokopan biti: pa se ni prav nič bal. —

Po pravici se ima tudi Avstrija bati Prusije, Rusije in Italije, ki je komaj dobila Benečijo in že se sliši, kako italijanissimi merijo na to, da bi ugrabili tudi Terst, Gorico, Istrijo, Dalmacijo, južno Tirolsko. Treba je torej Avstriji iskati škitov zoper kakoršne koli napade. Taki škit ima biti poklicanje protestanškega gr. Beusta za ministra zunanjstva; če bo bolj srečen kot je bil protestanski viksi vojvoda zoper Pruse, bo nasledek pokazal. — Pogosto se govori od obujevanja Polonije in o zvezi s Francijo. Na Napoleona se iz več ozirov morebiti ni preveč zanašati. Enkrat in drugičkrat na koga mahati, potlej ga pa božati in objemati, — kaj je to? Zraven tega bi Italija v kaki vojski berže na novo

s Prusom kakor s Francijo potegnila in Avstriji zopet v njeno lastino segala. Na Napoleona so brez tega Lahi hudi zato, ker jim je Nico odnektiral. Amerikanci Francije blezo ne vidijo radi zavoljo Mehike; in Grekom se je Napoleon o vstaji na Kandii zameril, ker je Turkom na roko delal. Koliko prijatlov bi tedaj Avstriji s Francijo ostalo zoper Rusa, Prusa, Italijana, Greka in zvezne države? — Ne vemo pa potov Božje previdnosti, — Njemu je vse mogoče. Kakošen škit pa je tako imenovani dualizem, po katerem bi sami Nemci in Madžari nad drugimi narodi v Avstriji gospodovali? Po vsih slovanskih listih je že dolgo časa šum zoper tako naredbo, ki se je boji 17 milijonov Slovanov in 3 milijone Romunov. — Rusini v Galiciji prav pogosto tožijo, da jim Poljaki svoje narečje v njih vrade vsiljujejo. Jezik ali pa vero komu vsilovati, kakor Rusi delajo, je dandanašnji nevarno orožje! Poljaki pa, ki sami terpé od Rusov zatiranje svoje mile poljščine, bi mogli vender spoznati, kako je to zoper ljubezen in pravico. Gotovo pride še čas, da se bode Rusija za enake nasilstva za ušesi praskala, in Emanuelu je ne mara šiba še bližej za petami.

Zaupajmo, da zdaj zdaj pride čas, ali je že tu, ko bo jela zopet pravica zmagovati in se tamkaj moč razodevati, kjer se bode delalo z Bogom in s katoliško Cerkvijo, če bi bile tudi majhne moči zoper toliko sovražnikov, kolikor je listja in trave. Bog, vera, pravica bodi naš škit! Exsurgat Deus, et disipentur inimici! —

„Politik“ v Pragi se tudi boji papeževoga nagovora in menila je, katero o njem ziniti. Zinila je pa „staro pesmico“, češ, da se na rimskem dvoru še zmiraj nočejo ločiti od sanjarij po starodavnih časih, ko je rimska besedna moč velike kraljestva razdevala (ktere neki?) — pa da papeževa svetna moč je pri kraju, ko jo v malo tednih francoski baganeti ne bodo več podpirali. — Časnikarske koklje so le prepogosto izmed tistih prerokinj, ki so rezanico zobale; upajmo, da bode tudi „Politik“ quasi una ex eis — celo še potlej, če laški tolovaji Rim za čas ugrabijo. Papeži namreč iz Rima gredó, pa se zopet v Rim povernejo; tako se je godilo že Piju IX, pa tudi njegovim prednikom. Med tem pa ravno šumi iz Rima naznanilo, ki zvitemu Napoleonu in grabežljivemu Emanuelu morebiti ne bo preveč všeč. Pruski poslanec Arnim je namreč sv. Očetu zaterdil, da pruski kralj Vilhelm spoznava po pridobljevanji zmiraj več katoliških podložnikov tudi posebne dolžnosti do njih, pa da on ljubi in spoštuje Pija IX in je pripravljen, kar je v njegovi moči, vse storiti za ohranjenje papeževoga sedeža. Se vé, čudno je: Rusija in Prusija, pa Prusija in Rim, ali dandanašnji je vse mogoče. Gotovo je, da Bog vlada; in pa da se krivičnim ne more poslednjič po volji iziti, kakor se še nikoli ni.

Eden dunajskih listov prosi pri sovražnih listih za katoliško Cerkev saj toliko „gnade“ in svobode, kolikor se je dovoljuje protestantom, judom in nevernikom. — Mi pa pravimo, da pri tatovih, frajmavrarjih in brezbožnih časnikih se s prošnjo celo in čisto nič ne opravi.

Na Dunaju, kakor „Volksfrd.“ piše, je bil pred sodnijo grozovitež Herman K., ki je s samokresom v neki križ na polji streljal in zadel je Zveličarjevo podobo v persi in v ledje, tretja krogla pa je šla v križev paž. Naj viksi sodnija je ostudneža na šest tednov v ječo obsodila.

Ker nejeverni časniki s tako malo spoštovanjem od vere in cerkvenih svetost pišejo, ker tudi drugi pisavci zoper drugo Božjo zapoved v pesmi in prozi tako pogosto grešé, torej se ni čuditi, da se sem ter tje marsiktere žalostne bogoskrunstva slišijo. Ne bom o tacih pisal, temuč samo en zgled želim povedati, kako Bog

sam že na tem svetu takim dostikrat povračuje, kateri so vse poštenje, vso spodobnost, vso sramožljivost celó tako zavergli, da se samega „Križanega“ lotijo.

Po prekucijstvu k koncu prejšnjega stoletja je bil vojaški bolniški duhoven poklican k hudo ranjenemu vojaku. Duhoven najde človeka, kterega obličeje pa ni kazalo, da bi kaj posebno hudega terpel. Reče tedaj bolniku: „Prijatelj, pravili so mi, da ste hudo hudo ranjeni!“ Užaljeno nasmehljavši se, reče vojak: „Častitljivi gospod, prizdignite malo odejo!“ Duhoven jo vzdigne in prestrašen se umakne; zakaj sovražne krogle so bile vojaku obé roki odtergale. — „Kaj? prestrašeni se umikujete zavoljo te male reči,“ reče vojak. „Privzdignite odejo v znožji!“ Duhoven jo vzdigne in vidi, da ste mu tudi nogi odtergani. „O, preljubi!“ mu reče mašnik ves usmiljen, „kako se mi smilite!“ — „Ne ne,“ odgovori ranjenec, „jest terpim le samo to, kar sem si zaslužil. Nekdaj v slepi togoti sem bil britki martri (razpelu) roke in noge poterl, tako da je na tla padla; precej v prvem boju potem pa so meni topovske krogle roke in noge odtergale! Kakor jaz Njemu, tako On meni! Pa hvaljen bodi Bog, da je moje bogoskrunstvo na tem svetu kaznoval, da bi mi tamkaj prizanesel, kar upam od njegovega velikega usmiljenja!“

Naj pa ne mislijo tudi tisti, da je njih pregreha majhna, kateri Zveličarja z jezikom, s peresom tako zasramujejo, kakor se je v teh dogodbah godilo z djanjem.

Nagovor sv. Očeta. 29. vinotoka je tako imeniten in tehten, tolikega obsega, tako pojasnovaven sedanji stan, da bi Danica dolžnosti ne spolnila, ako bi ga saj po večne razglasila častitim bravcem. Namestnik Kristusov tako-le govore.

„Častitljivi bratje! Že večkrat smo po dolžnosti svoje apostolske službe tožili v očitnem pisanji in tudi v raznih nagovorih v Vašem svitlem zboru, kako piemonska vlada pridu naše presvete vere škodo dela in kako hude krivice je storila Nam in apostolskemu stolu. Lahko spreumete, kolika britkost nas napolnuje dan na dan, ker vidimo, da ta vlada, vsak dan neprenehoma z večji silo maha po katoliški cerkvi, njenih zveličavnih postavah in posvečenih služabnikih. Škofe in naj boljše možé svetnega in klosterskega duhovstva in druge časti vredne katoliške občane brez ozira na vero, pravico in celo na človečnost imenovana vlada dan na dan obilniše v pregnanstvo goni, v ječe meče ali pa v kako prisiljeno prebivališče obsojuje in terpinči po vsaki nespodobni poti. Škofijam v veliko škodo dušnega zveličanja njih pastirje grabi, Bogú posvečene device preganja iz kloštrov, ki so njih lastina, in jih sili ob milošnji živeti, tempeljne Božje oskrunuje, škofovske semeniša zapira, učenje mladine izterguje keršanskemu uku in zročuje jo učenikom zmote in zlega, cerkveno premoženje ropa in zadeguje.“

„Imenovana vlada, zaničevaje cerkvene kazni (cenzure), zaničevaje Naše in italijanskih škofov pravične pritožbe, je že dala več postav, ki so sovražne katoliški Cerkvi, njenemu nauku in njenim pravicam, in ki smo jih torej zavergli; ni pa pomišljevala razglasiti tudi postave za posvetni zakon, kateri ne le katoliškemu uku, ampak tudi občinski družbi naj silniše nasprotva. S to postavo se čast in svetost zakramenta zakona z nogami teptá, njegov namen podkopava in naj sramotniši priloštvo pospešuje. Zakaj med neverniki ne more obstati nikakoršen zakon, kateri ni ob enem zakrament, in torej gre vseskozi Cerkvi pravica zastran vsega razsojevati, kar se zamore s zakramentom zakonom strinjati.“

(Konec nasl.)

Iz Amerike. „Zagr. K. L.“ piše naslednjo dogodbo: V Pittsburgu (sev. Am.) zadel je mertud nekega v ječi zapertega Tompsona ali Holmesa; komaj izreče grozovito bogokletev, že drugi dan leži mertev. Ta slučaj se jim je tako čuden zdel, da so ga vse novine razglasile in povsod strah napravile. Tompson, že 4 ali 5 let v ječi, je bil zarobljen, čokast, razumen, ali brez vere, tako da je pri vsaki priliki govoril grešno in bogomerzko. Čevljarske dela je v kaznilnici opravljal, in v sobi je imel samo enega tovarša, po veri protestanta. Dne 13. kimov. pogovarjata se o verskih rečéh in Tompson vpraša tovarša, je li mu mati kristjanska. Na odgovor da je, reče on, da je keršanstvo sleparija; na to drugi, da se resnica keršanstva more dokazati dovoljno s svetim pismom. Ali Tompson bersne psovko, da so sv. pismo stare gosli, na kterih moreš izgosti kakoršen glas hočeš. Ko mu naposled tovarš reče, da je v sv. pismu jasno dokazano božtvo njegovega začetnika, v peklenki jezi opsuje Tompson Jezusa in deviško njegovo Mater; ali komaj izreče kletvino, zruši se raz stolca, da se ne more ne makniti ne besede pogovoriti. Naglo pošljejo po zdravnika, ali brez koristi. Z izbuljenimi očmi, z otečenim iz ust visečim jezikom, in skerčen ležal je nesrečnik 24 ur, dokler ga k sebi ne pokliče razžaljeni Sodnik. — Glejte, kako ojstro kaznuje Bog onega, ki ga preklinja. Tudi med nami se čuje mnogo kletvine, ali vedite, da Bog nikomur dolžen ne ostane. T—k.

V Florencii naznanja vradni list, da vsi škofje, ki so zunaj škofij, se smejo domú verniti.

V Stražišu pri Kranji je bil pretečeno nedeljo po polnoči strašen ogenj; 90 hiš in več družih poslopij je pokončanih, — tudi se govori, da je nekaj ljudi zgorelo.

Duhovske spremembe.

V goriški nadškofii. Naslednji gg. so tako-le postavljeni: J. Galli, vik. v Pieris-u, gre namesti v Vermigliano, za administ. v Belvedere; Jan. Ferlat ostane 1. kapl. v Gradi, in 2. kapl. bo tamkej novoposv. Jan. Mantoessi; Angelik Centazzo, novoposv., gre za kapl. v Komen; Ant. Gruzovin, kapl. v Komnu, za vik. v Doberdob; Fr. Vidmar, vik. v Seduli, za vik. v Ternovo (Bovško); namesto njega gre za vik. v Sedulo Pet. Kobal, kapl. Volčanski; v Volče And. Makarovič iz Kanala; Tminski kapl. Ant. Qualizza postane vik. v Logu pod Mangertom; namesti njega v Tmin za kapl. Serpeniški kapl. Ant. Lazar.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta Pija IX. 2 gold. sr. „Sv. Oče! prosite mi za ljubo zdravje, ako mi je k dušnimu zveličanju, — pa za srečno zadnjo uro.“ (J. P... na G.*) — Iz Loke kerš. mati in druge dobre duše: 2 gl. pap., 2 po 33 kr. st. den., 3 po 10 kr. — M. V. kuharica prosi za srečno zadnjo uro 1 tol. — 1½ gold. — G. L. G. 5 dvajsetje sr.

Za pogorelce v Hotederšici. Neimenovan 80 gold. — G. B. B. 5 gl. — G. J. V. 1 gold. — G. J. O. Lep. 1 gl. — Za pogorelce na Volčah na Goriškem. Neimenovan 20 gold. — G. J. V. 1 gold.

Za afrik. misijon. 1 gl. 50 kr. J. P... na G.

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. Jož. Orešnik-u v Meh.: 12. t. m. smo na pošto dali za Vaše pogorelce nabranih 19 gl. 50. kr.; 17. t. m. bi jih bili mogli v rokah imeti. Poprašajte na pošti in naznanite.

*) Ta blagi gospod „J. Pec.“ so ravno v noči od sabote na nedeljo dosegli „zadnjo uro“ — Bog daj „srečno!“ — v ljublj. bolnišnici, kamor so se bili prišli zdraviti. Vred.